ПІВНІЧНА АМЕРИКА 20.08.2024 | Майкл Р. Стрейн

Розрив із наставником

Гарріс має переконати американців, що серйозно ставиться до їхніх проблем, і відмовитися від економічної політики Байдена

Одна з головних перешкод на шляху переобрання президента США Джо Байдена полягала в тому, що, на думку американців, він погано керував економікою. Однак з'ясувалося, що у виборців не склалася така сама думка щодо віцепрезидентки Камали Гарріс, яка стала ймовірною кандидаткою в президенти від Демократичної партії після виходу Байдена з передвиборчих перегонів.

Як показало нове опитування, проведене газетою Financial Times і Мічиганським університетом, за якістю управління економікою колишній президент Дональд Трамп почав поступатися своєму суперникові – уперше відтоді, як майже рік тому опитувальники почали ставити це запитання. Питання добре сформульоване: кому ви більше довіряєте управління економікою (відповідь не залежить від вашої думки про кандидатів загалом і ваших планів голосування на виборах 2024 року). У період із лютого до липня більше респондентів – від 40 до 43 відсотків – довіряли Трампу, ніж Байдену, у якого рівень підтримки не перевищував 37 відсотків. Проте у Гарріс цей результат виявився на цілих сім відсоткових пунктів вищим, ніж у Байдена в липні: 42 відсотки респондентів довіряють їй більше, ніж Трампу.

Гарріс не переманила до себе прихильників Трампа; йому більше довіряють 41 відсоток респондентів – стільки ж, скільки в червні та липні. Але знизилася частка респондентів, які заявили, що не довіряють жодному з кандидатів – з 18 відсотків у липні до 10 відсотків у серпні. Ось ці 10 відсотків виборців поки що можна переманити на свій бік, так само як і 5 відсотків респондентів, які заявили, що не знають, який кандидат кращий.

Виборча кампанія Гарріс має зосередитися на залученні цих 15 відсотків виборців. Для цього, починаючи з економічної промови, з якою вона планує виступити цього тижня в Північній Кароліні, Гарріс має негайно припинити спроби Білого дому переконати

американців у тому, що їхнє невдоволення економічною політикою Байдена є необґрунтованим, і визнати справедливість їхньої критики.

У роки правління Байдена інфляція досягла максимального значення за сорок років, і тому становище американських домогосподарств погіршилося. Після вступу Байдена на посаду споживчі ціни зросли на 19 відсотків, а зарплата усередненого працівника підвищилася на 17 відсотків. У 2022 році (останній рік із доступною статистикою від Бюро перепису) медіанний дохід домогосподарств з урахуванням інфляції був нижчим, ніж у 2021-му, а у 2021-му – нижчим, ніж у 2020-му, а у 2020-му – нижчим, ніж у 2019-му.

Гарріс має визнати труднощі, з якими зіткнулися пересічні американці, і чітко сформулювати, чим вона відрізнятиметься від Байдена у вирішенні цих проблем. На щастя, ставши кандидатом, Гарріс отримала законну можливість змінити імідж. У цьому немає жодного цинізму, як не було нічого цинічного в заявах Джорджа Буша-старшого, який бажав своїй країні «стати добрішою і м'якшою», коли 1988 року висунувся на пост президента від Республіканської партії після восьми років роботи віцепрезидентом у жорсткій адміністрації Рейгана. Звісно, Гарріс діятиме на посаді президента інакше, ніж Байден (або будь-хто інший), і вона має прояснити конкретний характер цих відмінностей.

Американці чекають нового курсу від Демократичної партії. Шість із десяти респондентів в опитуванні Financial Times і Мічиганського університету заявили, що Гарріс має обрати зовсім інші підходи або суттєво змінити економічну політику Байдена. Головною проблемою є інфляція: 39 відсотків респондентів назвали політику демократів однією з трьох головних причин інфляції протягом останніх шести місяців. Лише 24 відсотки говорять те ж саме про політику республіканців.

У мене є чотири пропозиції з приводу нових підходів віцепрезидента.

По-перше, якщо Гарріс вирішить розширювати систему соцзахисту або пільги для середнього класу, їй слід обрати цільові підходи. Байден надсилав чеки фінансової допомоги домогосподарствам із шестизначними доходами (і так само робив Трамп), і він збільшив майже вдвічі виплати зі страхування від безробіття. Це сприяло зростанню інфляції. Американці можуть знову схвалити ідею, що програми допомоги (які фінансуються, звичайно, коштом грошей

решти) слід застосовувати тільки до тих, хто справді потребує держпідтримки.

По-друге, Гарріс має позиціонувати себе як президента, який вирішуватиме проблеми американської економіки, а не займатиметься її радикальною зміною. Американському народу, який явно бажає інших підходів, ніж політика Байдена, може не сподобатися невизначеність, яка виникне, якщо другий президент поспіль почне обіцяти економічну революцію. Їхні побоювання можуть мати практичний характер. Влада не має компетенції для перебудови економіки, і це стало очевидним, коли вони намагалися це зробити. Нове розслідування Financial Times засвідчило, що реалізація 40 відсотків найбільших проєктів інвестицій у промисловість, які з'явилися завдяки епохальним законам Байдена «Про зниження інфляції» та «Про чіпи та науку», уже відкладена на кілька років або ж припинена на невизначений термін.

По-третє, Гарріс має усвідомити обмеженість бюджету. «Американський план порятунку» 2021 року з його приголомшливою ціною в $1,9 трлн виявився найбільш нерозважливим бюджетним рішенням уряду США за кілька десятиліть. Якби Байден виявив більше бюджетної відповідальності, інфляція у США була б помірнішою, а рейтинг президента, імовірно, був би вищим.

По-четверте, Гарріс має пояснити бізнес-спільноті та американцям із високими доходами, що вона вважає їх не ворогами, а співгромадянами. Вона має пообіцяти, що режим регулювання, який перешкоджає угодам, закінчиться, і що податкова політика не буде використовуватися як батіг. Економічна платформа кандидата в президенти – це план управління економікою. Але водночас це заява про цінності, підходи і тон. Американці хочуть новий тип управління економікою – стійкіший, відповідальніший, впевненіший і менш роз'єднувальний.

(c) Project Syndicate 2024

Майкл Р. Стрейн

Майкл Р. Стрейн (Michael R. Strain) – директор відділу досліджень економічної політики Американського інституту підприємництва, автор книги «Американська мрія жива: (але популізм може її вбити)» (The American Dream Is Not Dead: (But Populism Could Kill It)) (Templeton Press, 2020).